

PREZENTACIJA SNETEGA ZGRAFITA slikarja Maksa Kavčiča

Slika 1: Pred, med in po posegu.

Ekipe Restavratorskega centra ZVKDS je septembra 2019 izvedla interventno snemanje zgrafita slikarja Maksa Kavčiča iz leta 1953, ki mu je zaradi rušenja Strojne tovarne v Trbovljah grozilo uničenje. Umetnina, ki je zavzemala celotno steno enega od prostorov stavbe, je merila 610 × 291 cm. Zgrafito je bil pred snemanjem razrezan na šest delov, zgornjega dela poslikave, ki je bil izveden na armiranobetonsko preklado, pa v času ki so ga imeli na voljo, niso mogli sneti.

Občina Trbovlje je aprila 2022 Restavratorskemu centru naročila izvedbo konservatorsko-restavratorskih posegov za prezentacijo umetnine na novem nosilcu, v avli Delavskega doma Trbovlje (DDT). Z deli smo začeli julija v ateljeju ZVKDS OE Maribor in jih zaključili novembra v DDT. Hrbtna stran fragmentov zgrafita je bila po odstranitvi z opečnatega nosilca različnih debelin, zato je bilo treba pred izdelavo armature površino čim bolj zravnati. Z armiranih fragmentov smo nato z lica odstranili zaščito, ki so jo namestili pred snemanjem.

Slika 2: Ravnanje površine hrbtišča fragmenta.

Slika 3: Odstranjevanje zaščitne lica.

Slika 4: Zadnja stran nosilca z jekleno konstrukcijo.

Projektanti podjetja Rudis so po naročilu Občine Trbovlje izdelali načrte za jekleno konstrukcijo, na katero so bili kasneje pritrjeni posebno lahki nosilci za zgrafito. Izdelanih je bilo šest nosilcev, za vsak fragment posebej. Jeklena konstrukcija je bila sicer res trdna, vendar izjemno težka. Posamezna plošča je tako skupaj z jekleno konstrukcijo tehtala približno 170 kg, skupaj z zgrafitom pa kar 250 kg. Naša dolgoletna praksa pri izdelavi premičnih nosilcev za stenske poslikave in mozaike je uporaba aluminija, saj je takšna konstrukcija precej lažja, vendar še vedno izjemno trdna. Velika teža konstrukcije nam je kasneje precej otežila transport in montažo. Velik izziv je predstavljalo tudi lepljenje fragmentov na nove nosilce. Pozorni smo morali biti na dovolj debel nanos lepila, na nivojsko višino stikov med fragmenti ter na pravilno nadaljevanje motiva pri stikih in to pri šestih fragmentih. Montaži zgrafita v DDT je sledilo kitanje stikov, retuširanje in rekonstruiranje zgornjega dela, kjer smo debelino preklade le nakazali. Za rekonstrukcijo smo na nosilne plošče pritrčili stirodur plošče in čeznje nanесли omet, katerega strukturo smo prilagodili originalu. V še svež omet smo vtisnili risbo s pomočjo črtnega izrisa poslikave na folijo, ki je bil v razmerju 1:1 pripravljen pred snemanjem. Rekonstrukcija zgornjega dela je bila izvedena le slikarsko, ne v tehniki zgrafita.

Slika 5: Prilagajanje višine stikov med fragmenti pred lepljenjem.

Slika 6: Nanos lepila na nosilec.

Slika 7: Med postopkom lepljenja.

Slika 8: Med montažo zgrafita v avli DDT.

Slika 9: Nanos in oblikovanje dekorativnega ometa za rekonstrukcijo zgornjega dela zgrafita.

Slika 10: Kitanje stikov.

Slika 11: Retuša.

Slika 12: Med rekonstrukcijo zgornjega dela.

SODELAVCI:

Vlasta Čobal Sedmak, Maja Ivanišič, Robert Kuret, Anka Batič, Igor Brozovič, Marko Brisenhorn, vsi ZVKDS RC; Nastja Nylaander, ZVKDS OE Maribor; Urška Todosovska-Šmajdek, ZVKDS OE Celje; Mira Strnad, Janez Novak, Benjamin Korošec, Metka Kavčič, Barbara Kogoj, Petra Benedik, Anja Novak Švagelj, vsi samozaposleni; Miha Bučar, Avtoprevoznik Rafko Jaklič, s. p.; Toni Možic, Jože Brič, oba RUDIS, d. o. o. Trbovlje; Boštjan Pušnik, GIPIN, d. o. o. Trbovlje